

Posudek oponenta kvalifikační práce

Příjmení a jméno autora práce:	Holá Markéta
Studijní obor:	Přírodovědná studia, Geografie se zaměřením na vzdělávání
Název práce:	Diferenciace venkovských území na základě indexu rurality

Hodnocení

Cíle práce (vzhledem ke stavu výzkumů v daném oboru) hodnotím pro danou úroveň postupové práce jako:	1 Plně vyhovující a aktuální	2 Průměrné	3 Podprůměrné až nevyhovující a neaktuální
Na začátku bakalářské práce se dozvídáme, že: „Téma, které jsem si vybrala pro vypracování bakalářské práce, se nazývá Diferenciace venkovských území na základě indexu rurality. Cílem této práce tedy je vymezit oblasti, které mají venkovský charakter.“ Tyto dvě věty si navzájem odporují. Dle názvu by se dalo očekávat, že budou hodnoceny pouze venkovské oblasti dle různých charakteristik, ne že se jedná o jejich vymezování. Název práce tedy neodpovídá cíli. Tento cíl dále není nijak specifikován, ani ve formě výzkumných otázek, ani ve formě hypotéz. V závěru se pouze dozvídáme, že kromě vymezení venkovských oblastí bylo cílem práce také u jednotlivých okresů určit stupeň rurality, což ale provedeno nebylo. Nejasnost ve stanoveném tématu a cíli práce a absence jeho podrobnější specifikace vidím jako výraznou chybu, která se odrazila v nevhodně zvoleném metodickém postupu a celkově neodborném přístupu.			
Ve vztahu k cílům práce hodnotím zvolený metodický postup/aparát jako:	1 Velmi vyvážený a vhodný (zvolené metody plně odpovídají stanoveným cílům)	2 Částečně vyvážený	3 Nevyvážený (metody se povětšinou mívají se stanovenými cíli)
Zvolený metodický postup považuji za nevhodný. Autorka analyzuje vybrané charakteristiky, které ovlivňují úroveň rurality, pomocí shlukové analýzy. Je chvályhodné, že autorka již v bakalářské práci využívá tuto sofistikovanější vícerozměrnou statistickou metodu, bohužel však pomocí ní získává závěry, které neodpovídají zvolenému cíli a v práci uvedené interpretaci. Shluková analýza umožňuje rozdělení souboru zkoumaných jednotek (v tomto případě okresů Česka) do skupin/shluků při maximalizaci jejich vnitřní podobnosti a vnější rozdílnosti. Uvedená metoda se tedy používá při hodnocení diferenciace souboru jednotek a vede k nalezení relativně homogenních shluků. Autorka použila tuto metodu k tomu, aby „mohla lépe u každého z okresů určit stupeň rurality“ (str. 45), což je nesmyslné, neboť výsledkem této metody není nová proměnná jako například u faktorové/komponentní analýzy, ale pouze přiřazení jednotek do shluků. Interpretace stupně rurality na základě shlukové analýzy, jak ji provádí autorka, je metodicky zcela chybná a zavádějící.			
Použité metody (vzhledem ke stavu výzkumů v daném oboru) hodnotím jako:	1 Aktuální, ale chybně použité	2 Částečně zastaralé	3 Zastaralé
Použité metody jsou aktuální, bohužel však kromě výše uvedeného nejzávažnějšího problému spojeného s volbou a interpretací shlukové analýzy musím zmínit další nedostatky v metodické části práce: 1. Autorka si stanovila za cíl vymezit oblasti venkovského charakteru na celém území Česka a jako měřítkovou úroveň sledování zvolila okresy. Na str. 12 autorka uvádí, že okresy vybrala			

proto, „že jsou to nejmenší správní celky v ČR, za které se dají sehnat všechna potřebná data pro výslednou diferenciaci a analýzu... Zejména ukazatele, které zaznamenávají počet osob zaměstnaných v primárním sektoru, počet fyzických osob podnikajících v zemědělství a podíl zemědělské půdy, bych za menší správní jednotky nezískala.“ Toto tvrzení není pravdivé, viz například údaje z veřejné databáze ČSÚ, Městské a obecní statistiky (údaje za obce o celkové výměře pozemků (ha), zemědělské půdě (ha), počtu podnikatelských subjektů celkem a podle převažující činnosti - Zemědělství, lesnictví, rybářství) a výsledky SLDB 2011 poskytované ČSÚ do úrovně obcí (zaměstnanost v zemědělství). Autorka tak prokázala neznalost základních statistických dat a použila nejsnadněji dostupná data.

2. Před shlukovou analýzou využila autorka standardizaci zvolených charakteristik, aby měly stejnou váhu před vstupem do shlukové analýzy. Nevím, z jakého důvodu nebyla využita tradiční z-standardizace, pomocí níž získáme charakteristiky s nulovým průměrem a jednotkovým rozptylem. Autorka postupovala při standardizaci tak, že vydělila všechny hodnoty dané charakteristiky odpovídající maximální hodnotou, která tak ovlivňuje celý výsledek. Doložit to lze na standardizovaných hodnotách pro hustotu zalidnění: Brno-město = 1, Ostrava-město = 0,61, Karviná = 0,45, Plzeň-město = 0,43, ostatní méně než 0,2, 56 okresů méně než 0,1.

3. V úvodu práce ani metodice autorka neuvádí, v jakém časovém období bude venkovské oblasti vymezovat, zda jednorázově či přistoupí k vývojovému hodnocení. Až na druhé straně kapitoly „Vlastní výzkum a výsledky“ stojí, že původní hodnoty byly získány z ČSÚ (2011), přičemž nikde není uvedena přesná datace (například zda se charakteristiky vztahují k 31. 12. 2011 či zda pocházejí ze SLDB 2011). Migrační charakteristiky (podíl přistěhovalých a vystěhovalých) mezi jednotlivými lety značně fluktuují, a tak je standardem provádět víceleté průměry a s nimi vstupovat do analýz. V opačném případě jsou výsledky ovlivněny možnými výraznými sezónními odchylkami. Bylo toto nějak v práci ošetřeno?

4. Až po metodické kapitole a podrobné diskuzi mapových výstupů s hodnotami sledovaných charakteristik se na str. 36 dozvídáme, že „zkoumáno bylo 76 okresů, vynechala jsem Prahu“. Bez jakéhokoliv zdůvodnění tak autorka vynechala Prahu a naopak dále pracuje s ryze městskými okresy Brno-město, Ostrava a Plzeň-město. Proč?

5. Hrubou chybou je uvažování charakteristik v absolutním a ne v relativním vyjádření. Mezi 18 charakteristikami je použito 11 relativizovaných a 7 absolutních. Jednotlivé okresy se vzájemně liší ve své populační velikosti a uvažování charakteristik typu počet ekonomicky neaktivních obyvatel, počet středoškoláků a vysokoškoláků, počet rodinných a bytových domů, počet podnikatelů v zemědělství a počet zaměstnanců v primárním sektoru a jejich vstup do shlukové analýzy má za jasný následek tvorbu shluků z populačně srovnatelných okresů. Všechny výše uvedené ukazatele bylo přitom možné bez problémů relativizovat, aby ukazovaly například na vzdělanost obyvatelstva či sektorovou strukturu.

Práci s literaturou (úplnost vzhledem ke zvolenému tématu, aktuálnost a vazbu na zahraniční publikace v daném oboru atd.) hodnotím jako:	Výbornou	Velmi dobrou	Dobrou	Nevyhovující
---	----------	--------------	--------	--------------

Ihned v úvodu autorka uvádí, že: „...se chtěla zaměřit na celé Česko, jelikož se touto problematikou v České republice do současnosti mnoho autorů nezabývalo.“ S tímto tvrzením nelze souhlasit, minimálně dr. Perlín z PřF UK (vede Výzkumné centrum Rurální geografie) a prof. Majerová z ČZU řešili v posledních letech několik projektů na dané téma a jsou autory mnoha publikací. Autorka některé z nich sama cituje, v rozboru literatury hovoří o dvou z nich.

V rozboru literatury je vidět nedozrálость písemného projevu autorky, jedná se o výčet publikací k tématu vždy s cca půl až dvoustránkovým shrnutím té dané studie bez vhodné návaznosti a syntézy. Vidět je určitá jazyková neobratnost, celkově tato kapitola působí jako výpisky před vlastním napsáním práce. Autorka neuvádí vlastní přístup k vnímání venkova

<p>a města, zda se jedná o dichotomii nebo kontinuum, jak definuje venkov. Právě z tohoto vlastního pojetí založeného na základě studia odborné literatury by přitom měly vycházet zvolené charakteristiky pro konstrukci indexu rurality.</p> <p>Autorka nesprávně používá přímé citace, když na mnoha místech neuvádí číslo strany, ze které citovala (například na str. 3). V použité literatuře a zdrojích není využívána jednotná citační norma a seznam působí velmi chaoticky. Na str. 12 je citován Perlín (1998), v seznamu však tento zdroj uveden není.</p>				
Výsledky (zejména originalitu, věrohodnost, kvalitu prezentace) hodnotím jako:	Výborné	Velmi dobré	Dobré	Nevyhovující
<p>Výsledky práce jsou založené na chybném metodickém postupu a navíc dochází k nesprávné interpretaci. Závěrečná charakteristika získaných shluků (str. 40 – 44) není založena na výsledcích shlukové analýzy a průměrech sledovaných ukazatelů (tabulka 13). Autorka interpretuje výsledky zcela neodborně, když se například dopouští nepodložených tvrzení a v práci nijak nesledovaných témat. Jako ukázkou lze uvést tvrzení ze str. 40: „Tento region je také charakteristický, pro oblast tradičního venkova, tedy oblast, kde například v malých obcích převládají venkovská stavení a dodržují se více národní i místní tradice a zvyky.“ Tabulky 15-19 se vzdálenostmi okresů od středu shluku jsou pro účely této práce zcela irelevantní a ani autorka s nimi dále nepracuje. Proč je tedy v práci uvádí?</p> <p>Jako okresy s nejvíce venkovským charakterem hodnotí autorka okresy vymezené v rámci prvního shluku. Na základě výsledků analýzy ale třetí shluk dosahuje u 11 z 18 sledovaných charakteristik (viz tabulka 13) více „venkovské“ hodnoty. Autorka tedy uvádí nepodložené a ještě k tomu na základě své vlastní analýzy nepravdivé závěry. U třetího shluku se dočteme, že jsou zde okresy značně venkovského charakteru... Co to přesně znamená?</p>				
Formální úroveň práce hodnotím jako:	Výbornou	Velmi dobrou	Dobrou	Nevyhovující
<p>Použití názvu kapitoly 2 jako Hlavní kapitola považuji za neobvyklé a doporučuji pro další práce použít členění 1. Úvod, 2. Rozbor literatury, 3. Metodika, 4. Diferenciace venkova (ne název Vlastní výzkum a výsledky). Nedostatkem je, že kapitoly v textu nejsou číslovány.</p> <p>V práci se vyskytuje několik pravopisných chyb (zejména čárky), dále nalezneme nesouvislý text (str. 4 – „Zastáncem této téhle teorie...“, str. 10 – „Tyto typologie je zpracování pomocí...“), překlady (obvykle tečka před nepřímou citací na konci věty, problémy s psaním závorek u citací). Na str. 8 se vyskytují dva v podstatě totožné odstavce, což snižuje po formální stránce kvalitu práce. Zmatečným dojmem působí nadpisy sloupců v tabulkách 5 a 7 v příloze, které uvádějí podíl středoškoláků a vysokoškoláků a podíl zemědělské půdy, v tabulce jsou však absolutní údaje.</p> <p>U tabulkových výstupů považuji za nevhodné zaokrouhlovat na šest desetinných míst, jak je provedeno v tabulkách 11-19. Ve všech případech by stačilo zaokrouhlení na dvě desetinná místa, kdy bychom dostatečně rozeznali rozdíly. Grafické výstupy jsou zpracovány na kvalitní úrovni, upozorním pouze na nejednotnou směrovku u map, absenci českého označení světových stran, resp. pouze severu, a nepřesné nadpisy u legend. Formálním nedostatkem je, že na tabulky ani obrázky není z textu odkazováno.</p>				
Diskusi výsledků (zejména relevanci a kvalitu diskutovaných prací, závěry vyplývající z diskuse) hodnotím jako:	Výbornou	Velmi dobrou	Dobrou	Nevyhovující
<p>Vzhledem k výše uvedeným výhradám k získaným výsledkům a jejich interpretaci je obtížné diskuzi výsledků hodnotit.</p>				
Cíle práce hodnotím jako	Splněné vynikajícím způsobem	Splněné	Splněné částečně	Nesplněné

Otázky †	<p>1. Na str. 12 uvádíte, že je potřeba analyzovat „statistické a ekonomické ukazatele“. To ekonomické ukazatele nejsou statistické?</p> <p>2. Na str. 18 uvádíte, že „Okresy s hustotou zalidnění do 120 obyvatel na kilometr čtverečný lze považovat za oblasti spíše venkovského charakteru.“ Proč jste zvolila zrovna hranici 120?</p> <p>3. Jakou definici venkova jste zvolila ve své práci?</p>
-----------------	--

Celkové hodnocení

Práci k obhajobě	Doporučuji	Nedoporučuji	
<p>V bakalářské práci měla autorka ukázat základy vědecké práce, používat řádně citovanou literaturu, psát odborný text na základě objektivních a podložených tvrzení, používat vhodné metody a řádně jejich výsledky interpretovat. Práce by mohla, resp. měla být podkladem pro další studie na dané téma, a přispívat tak k poznání a pochopení problematiky venkova, jeho vymezení či diferenciaci. Tak tomu v současné podobě bohužel není. Vzhledem k závažným výše uvedeným chybám nesplňuje práce v této podobě požadavky kladené na tento typ studentských prací. Autorka ukázala základní přehled v dané tematice a při správně zacíleném výzkumu a s volbou vhodné metodiky věřím, že dokáže zpracovat kvalitní práci.</p>			
V případě kladného doporučení navrhuji celkové hodnocení práce:	Výborně	Velmi dobře	Dobře

Datum: 30. 7. 2015

Oponent práce: RNDr. Pavlína Netrdová, Ph.D.

Podpis:

*) V případě hodnocení jiné kategorie než **(1)** a **Výborně** zde, prosím, zdůvodněte Vaše hodnocení.

†) Zde je možné uvést otázky, jejichž zodpovězení považujete za stěžejní pro obhájení práce.

Podepsaný originál tohoto posudku, prosím, pošlete ve třech vyhotoveních na OG CBG (doc. RNDr. Pavel Mentlík, Ph.D.).

Elektronickou verzi, prosím, zašlete na: pment@cbg.zcu.cz

